

بازتاب گسترده بیانیه جبهه اصلاحات

«اعتماد» در گفتوگو با چهره‌های
اصلاح طلب واکنش تند طیف‌های موافق و
مخالف اصلاحات را تحلیل می‌کند

علی شکوری‌راد: در درون حاکمیت
جریان‌ات پر قدرتی به دنبال
نابودی اصلاحات‌اند

فاطمه راکعی:

خشم رسانه‌های ماهواره‌ای
از بیانیه اصلاحات طبیعی است

تقی آزاد ارمکی: یک جمعیت خاموش در جامعه ایرانی هنوز به اصلاح
امور معتقدند

مهدی بیگ‌اوغلی | همان‌طور که از قبل نیز پیش‌بینی می‌شد، بیانیه جبهه
اصلاحات با واکنش تند طیف‌های رادیکال در دو راس پاره خط افراطیون
داخلی و براندازان بیرونی مواجه شد. بیانیه‌ای که با اشاره به
محتوای فکری و عملی اصلاحات و با مطرح کردن گزاره‌هایی چون مدارا،
ضرورت حضور فعال زنان در جامعه، حراست از آزادی‌های فردی و
اجتماعی، عدم خشونت، حاکمیت قانون، تنش‌زدایی، شایسته‌سالاری و... تلاش
می‌کند ضمن تحلیل چرایی بروز بحران اخیر، راهکارهای عملیاتی برای
برونرفت از مشکلات را نیز ارائه کند با چنان برخوردهای تندی از
سوی طیف‌های افراطی جناح راست و براندازان خارج‌نشین مواجه شد که
برای برخی ابهامات فراوانی ایجاد کرده است. مدت‌هاست که بسیاری
از تحلیلگران نسبت به نزدیکی مواضع افراطیون داخلی و تندروهای
خارجی هشدار داده و این پرسش را مطرح می‌کنند که نزدیکی و همسانی
مواضع پایگاه رسانه‌ای جناح راست در ایران با مواضع دشمنان بیرونی

ایران، آیا به این معنا نیست که اهداف «تندروها» حتی در دو دنیای موازی با هم یکسان است و نهایتاً هم به هم میرسند؟ به عنوان نمونه نحوه نقد برجام در روزنامه‌های اصولگرای داخلی با نقدهایی که در رسانه‌های رژیم صهیونیستی، عربستان سعودی و... در خصوص این سند بین‌المللی صورت می‌گرفت از يك منطق مشترك برخوردار بودند. این نزدیکی مواضع و همسانی دیدگاه‌ها، پس از بیانیه جنبش اصلاحات نیز به روشن‌ترین شکل نمایان شد زمانی که هم تیغ تیز انتقادات رادیکال‌های جناح راست و هم بغض و کینه برنامه‌های رسانه‌های پارسیزبان ایرانی متوجه این بیانیه شد و هر کدام با ادبیات خاص خود تلاش کردند، اصلاحات را به دلیل اتخاذ رویکرد مصلحانه و تلاش برای سوق دادن جامعه به فضای عدم خشونت بنوازند. جالب اینجاست که رسانه‌های رادیکال جناح راست، اصلاحات را به دلیل سوق دادن جامعه به سمت براندازی و انقلاب شایسته تندترین برخوردها میدانند، اما درست در موضع متضاد رسانه‌های ماهواره‌ای اصلاحات را به دلیل تلاش برای جلوگیری از انقلاب و دگرگونی‌های عظیم در جامعه شایسته تندترین نقدها میدانند. یعنی يك منطق اما با دو استدلال ظاهراً متفاوت. بر این اساس است که ستون‌نویس سرویس سیاسی کیهان با ادبیاتی چون «اصلاح‌طلبان وطن‌فروش»، «خائنان»، «غربزدگان»، «فتنه‌گران» و «گرا دهندگان به دشمنان» از جنبش اصلاحات یاد می‌کند و رسانه‌های ماهواره‌ای با عباراتی چون «وابستگان به قدرت»، «نوشندگان خون ملت»، «سد راه انقلاب مردم ایران» و... از آنها نام می‌برند. اما این یکسانی در مواضع طیف‌های تندرو ناشی از چیست؟ چرا در جریان رخدادهای اخیر هم آوای یکسانی از دو سوی این پاره‌خط تندروی مشاهده می‌شود؟

پای آرای خاموش در میان است؟

تحلیلگران معتقدند پاسخ این پرسش در محتوای گفتمان اصلاحات و دیدگاه مردم نسبت به این محتوا نهفته است. تقی آزاد ارمکی یکی از اساتید جامعه‌شناسی دانشگاه تهران در جریان گفت‌وگو با «اعتماد» از وجود يك جمعیت خاموش در بطن جامعه ایرانی سخن می‌گوید که هنوز به اصلاح امور از طریق غیرخشونت‌آمیز معتقدند، جماعتی که تعداد آنها به ده‌ها میلیون ایرانی می‌رسد و به‌رغم مخالفت با روش فعلی نظام حکمرانی، معتقدند نباید کشور را به سمت روش‌های خشونت‌آمیز و خطرناک سوق داد. به اعتقاد این استاد دانشگاه اگر جامعه هنوز دچار دگرگونی عظیم سیاسی - اجتماعی نشده، ناشی از آن است که این طیف عظیم از ایرانیان هنوز به رویکردهای مصلحانه و غیرخشونت‌آمیز اعتقاد دارند و مایل هستند اصلاحات و مطالبات مورد نظر خود را از

روش‌های غیرخشونت‌آمیز محقق کنند. تلاش اصلاحات برای قرار گرفتن در نقش يك حلقه میانی که از يك طرف به جوانان و زنان و... پیام بدهد که می‌توانند مطالبات خود را در بستر کنشگری مدنی محقق کرده و از سوی دیگر حکومت را متوجه این واقعیت کنند که در صورت عدم پاسخگویی به مطالبات اقشار مختلف ایران باید آماده بحران‌های فراگیری در جامعه باشد، طیف‌های تندرو را در هر دو سوی این پاره‌خط برآشفته می‌سازد. دلیل وارد ساختن تندترین اتهامات به اصلاح‌طلبان از سوی رادیکال‌های اصولگرا و رسانه‌های ماهواره‌ای نیز ناشی از چنین نقش محوری از سوی جنبش اصلاحات است. عباس عبدي اما از منظر متفاوتی به این بحث ورود می‌کند و در یادداشت امروز «اعتماد» می‌نویسد: «... من فکر می‌کنم که اگر مسیر اصلاحات مقید بودن به آن دو گزاره اصلی، یعنی نپذیرفتن «نقض حاکمیت قانون» و «شکاف قدرت و مسوولیت» را کنار نمی‌گذاشتند و از خط قرمزهای منطقی اصلاح‌طلبی عدول نمی‌کردند، احتمالاً با وضعیت دیگری جز اینکه هست، مواجه بودیم. بهتر بود اصلاح‌طلبان راهی را باز می‌کردند به جای آنکه نقش سرعت‌گیر را ایفا کنند...» «اعتماد» برای آگاهی از کم و کیف این شرایط گفت‌وگویی را با دو تن از چهره‌های اصلاح‌طلب ترتیب داده تا در خصوص بیانیه جنبش اصلاحات، محتوای آن و چرایی برآشفتن طیف‌های رادیکال داخلی و خارجی از آن بپردازد. علی شکوری‌راد، سخنگوی جبهه اصلاحات و فاطمه راکعی یکی از فعالان اصلاح‌طلب حوزه زنان در این گفت‌وگو با اشاره به ضرورت سوق دادن جامعه به سمت فعالیت‌های مدنی و غیرخشونت‌آمیز از تلاش‌های طیف‌های تندرو برای فراگیر ساختن بحران صحبت کردند.

علی شکوری‌راد: حکمرانی کنونی برای مردم قابل قبول نیست

علی شکوری‌راد، سخنگوی جبهه اصلاحات با اشاره به بیانیه اخیر جنبش اصلاحات گفت: جنبش اصلاحات که از سال 1376 آغاز شد و تحولات عظیمی را در فضای سیاسی، اجتماعی، فرهنگی و... کشور شکل داد، 25 ساله شده است. هرچند در این 25 سال فراز و فرودهای فراوانی را شاهد بوده است، اما به‌رغم این فراز و فرودها و دشمنی‌ها و تقابل‌های جدی، اصلاحات ماندگار بوده و نقش برجسته‌ای در گسترش آگاهی‌ها و خشونت‌پرهیزی داشته است و شاهد ثمرات آن هستیم. در واقع به دلیل قوت پایه‌های گفتمان اصلاح‌طلبی، همه جریان‌های مختلفی که با آن تقابل داشته و می‌خواسته‌اند اصلاحات را از صحنه بیرون کرده یا آن را حذف کنند، موفق به این کار نشده‌اند. اکنون در درون حاکمیت جریان‌های بسیار پر قدرتی وجود دارند که به دنبال نابودی جنبش اصلاحات و از صحنه بیرون کردن اصلاح‌طلبان هستند. شکوری‌راد با اشاره به اینکه نمونه این نوع برخوردها را می‌توان در رسانه‌های تندرو

جناح حاکم به عینه دید، ادامه داد: مطلبي که روزنامه کیهان در واکنش به بیانیه اخیر جبهه اصلاحات نوشته، نشان‌دهنده بغض فراوانی است که در این بخش از نیروهای تندرو در درون حاکمیت علیه «جنبش اصلاحات» و «گفتمان اصلاح‌طلبی» وجود دارد. این طیف رادیکال اگر بهانه و مجال لازم را پیدا کنند، نشانی از اصلاحات باقی نخواهند گذاشت. این نوع واکنش‌ها نشان می‌دهد اصلاحات يك جریان زنده و گفتمان آن اثرگذار است. او گفت: اما اینکه اصلاحات به‌رغم همه این دشمنی‌ها و تقابله‌ها و مخالفت‌ها در عرصه عمومی، سیاسی، اجتماعی و در بطن افکار عمومی ایرانیان باقی مانده، برآمده از پایه‌های قانونی و رفتار خشونت‌پرهیز و دلسوزانه‌ای است که این جناح همواره نسبت به ایران و اصل نظام در پیش گرفته است. برای اصلاح‌طلبان این موضوع که حکمرانی با شاکله و رویکردهای کنونی قابل قبول مردم نیست و باید اصلاح شود، اصلی اساسی است. این مجموعه در عین حالی که خواهان از میان رفتن اصل نظام نیست، وضعیت فعلی را منطبق بر خواست اکثریت مردم نمی‌داند. در واقع وضعیت امروز مورد قبول مردم نیست و مردم گونه‌ای دیگر از حکمرانی را طلب می‌کنند. افراد و جریان‌اتی که مدیریت کشور را به دست گرفته‌اند، برخلاف اهدافی عمل می‌کنند که مردم به خاطر آنها انقلاب اسلامی را شکل دادند.

سخن‌گویی جبهه اصلاحات اظهار داشت: به دلیل همین رویکرد مردم‌گرایانه و مسالمت‌جویانه است که نقطه عزیمت اصلاح‌طلبان محکم است. این گفتمان پایه‌های نظری، فکری و اجرایی محکمی دارد که همین محتوا تداوم این جنبش را تضمین می‌کند. مبتنی بر این محتوای غنی است که مخالفان نتوانسته‌اند این جنبش را از میان ببرند و چون نتوانسته‌اند آن را از میان برده یا آن را مهار کنند از دست این جنبش عصبانی هستند. اما دشمنان اصلاحات را تنها طیف‌های تندروی جناح حاکم تشکیل نمی‌دهند. در نقطه مقابل، بخش‌های دیگری نیز قرار دارند که خواهان نابودی اصل نظام هستند و چون اصلاح‌طلب‌ها را با خود همراه نمی‌بینند با آنها دشمنی می‌کنند. هر اندازه که حکمرانی طی سال‌های اخیر بر طبل اصلاح‌ناپذیری خودش کوبیده، اصلاح‌طلبان تضعیف و این جناح تندرو تقویت شده است. رویکرد اشتباه یعنی اصلاح‌ناپذیر نشان دادن خود - باعث شده بخشی از بدنه جامعه به سمت مخالفان اصل نظام متمایل شده، با اصل نظام ناسازگار شوند. امروز دور، دور براندازان شده و اصلاح‌طلبان به حاشیه رانده شده‌اند.

او یادآور شد: هرچند اصلاح‌طلبان در هیچ قطب از دو قطبی حاضر حضور ندارند. اما اعتراضات و انتقادات خود را همان طور که از ابتدا داشته‌اند و بر اساس آن گفتمان اصلاحات را شکل داده‌اند، با صدای بلند فریاد می‌زنند. در بیانیه اخیر جنبش اصلاحات نیز به همان

باورهای ریشه‌ای گفتمان اصلاح‌طلبی اشاره شده است. این روند نشان می‌دهد که رویکرد اصلاحات رویکردی پایدار و بادوام است. 25 سال است که جنبش اصلاحات آغاز شده و 25 سال است که از قانونگرایی، خشونت پرهیزی، مردم‌سالاری، شایسته‌سالاری، تنش‌زدایی، گفت‌وگو و... صحبت می‌کند. البته برای اصلاحات، صبوری و استقامت، همواره پارامترهای مهمی هستند. در واقع در بطن زمان است که این مطالبات در عرصه عمومی به شکل يك مطالبه جدی و همگانی مطرح می‌شود. استقامت و استمرار بر پیگیری مطالبات اصلاح‌طلبانه نهایتاً حاکمان را به این نتیجه خواهد رساند که کشور را این گونه نمی‌شود اداره کرد و تن به اصلاح امور مطابق خواست مردم خواهند داد.

شکوری‌راد خاطر نشان کرد: جنبشی که اخیراً در کشور پدید آمده است در عمل به حاکمان می‌فهماند که با روش‌های فعلی مورد پذیرش جامعه نیستند و باید خود را اصلاح کنند. از این منظر، جنبش اخیر به کمک جنبش اصلاحات می‌آید تا روندی را که بر طبل اصلاح‌ناپذیری می‌کوبد، متوجه ضرورت‌های اصلاح و تحول کند. اگر کسانی که در مصدر قدرت هستند، بپذیرند که نمی‌توان به این شکل جامعه را اداره کرد و هسته سخت قدرت بخواهد اصلاحاتی صورت بدهد، اصلاح‌طلبان راهکارهای عملی مناسبی دارند که می‌توانند عرضه کنند. اصلاحاتی که هم باعث رضایت مردم بشود و هم کشور را از معرض آسیب‌های يك فرآیند انقلابی مصون نگه دارد. به این دلیل است که افراطیون در هر دو سو به خون اصلاحات و اصلاح‌طلبان تشنه هستند. آنها می‌دانند با وجود گفتمان اصلاح‌طلبی به اهدافی که مغایر منافع ملی است، نخواهند رسید.

فاطمه راکعی: خواستار مجازات آمران و عاملان برخوردهای خشن با مردم هستیم

فاطمه راکعی، نماینده اصلاح‌طلب دوره ششم مجلس از منظر دیگری به بحث ورود کرده و می‌گوید: طبیعی است که تندروهای داخلی و طیف‌های رادیکال بیرونی با بیانیه اخیر جنبش اصلاحات مخالفت کنند و آن را برنتابند. اساساً اگر چنین مخالفت‌هایی از سوی کیهان و اعوان و انصارش از يك طرف و تندروهای خارجی از سوی دیگر صورت نمی‌گرفت، تعجب‌آور بود. ما هم از آغاز می‌دانستیم که این بیانیه باعث برآشتن برخی افراد و جریان‌ها خواهد شد؛ با این آگاهی و دانسته این بیانیه صادر شد و هرگز به فکر تایید افراطیون نبودیم. این وظیفه تاریخی گفتمان اصلاحات است که از منافع بلندمدت مردم دفاع کنند و کشور را به سمت آن سوق بدهند.

او گفت: گفتمانی که 25 سال قبل با ظهور اصلاحات و با راهبری سیدمحمد خاتمی شکل گرفت و تلاش کرد از مدارا، از گفت‌وگو، از تعامل، مردم‌سالاری و... سخن بگوید. این گفتمان با همه فراز و

فرودهای دهه اخیر و حتی زمانی که برخی طیف‌های افراطی چپ در ایران، بحث عبور از خاتمی را مطرح کردند به مسیر خود ادامه داد و منافع مردم و کشور را جستجو کرد. سیدمحمد خاتمی به روشنی گفت که کشور انقلاب کرده و محتوای این انقلاب در قالب مشی مصلحانه باید به منصف ظهور برسد. راکعی با اشاره به اینکه خاتمی معتقد بود نمی‌توان سخن از اصلاحات زد، اما به هر بهانه‌ای صحبت از انقلاب دوباره کرد و مدام کشور را دچار دگرگونی‌های ساختاری کرد، گفت: اصلاحات تلاش کرد به جای «هیجان»، «منطق» را؛ به جای «احساسات»، «عقل» را؛ به جای «خشونت»، «مدارا» را؛ به جای «تقابل»، «گفت‌وگو» را؛ به جای «تنش‌زایی»، «تنش‌زدایی» را؛ به جای «تقابل با جهان»، «تعامل با جهان» را و به جای «رفتارهای پراکنده»، «اصلاح‌طلبی» را در پیش بگیرند. همان طور که سیدمحمد خاتمی بر این مرام و چارچوب تأکید دارند، اصلاح‌طلبان نیز که در این هوا تنفس می‌کنند، پایبند به لوازم و ضوابط اصلاح‌طلبی هستیم. او یادآور شد: البته معنای این اصلاح‌طلبی، انفعال نیست؛ ما ضمن اینکه از مطالبات بحق مردم ایران و نسل‌های مختلف دفاع کرده و هر گونه رفتارهای خشن و غیرقانونی با مردم را محکوم می‌کنیم و خواستار مجازات آمران و عاملان برخوردهای خشن با مردم هستیم، اما در عین حال به دنبال تحقق این مطالبات در قالبی ضدخشونت و مدنی هستیم. ما نماینده 25 سال اصلاح‌طلبی در کشور هستیم. دوره پر افتخار دولت اصلاحات و زمامداری مجلس ششم که یکی از نقاط درخشان در تاریخ کشورمان است، نشان می‌دهد که این گفتمان می‌تواند ضمن توجه به مطالبات مردم حرکت کشور در مسیر توسعه، اقتدار و افتخار را برای ایران و ایرانی بیافریند. راکعی گفت: بر این اساس که جنبش اصلاحات معتقد است کشوری که چندین دین و اقلیم و فرهنگ و طیف دارد، باید مبتنی بر ایده «ایران برای همه ایرانیان» قدم بردارد و تلاش کند تا بستری برای پویایی و رشد همه اقوام و مذاهب و اقلیم‌ها فراهم سازد. اصلاحات امروز هم بر همان گفتمانی پافشاری می‌کند که 25 سال پیش حماسه دوم خرداد را شکل داد. آزادی رسانه‌ها، گردش آزاد اطلاعات، توسعه مناسبات جهانی، آزادی فعالیت‌های مدنی، تأکید بر حاکمیت قانون و... مهم‌ترین محتوای این گفتمان محسوب می‌شود. این فعال حوزه زنان با اشاره به اینکه گروه‌های تندرو از بدو پیروزی انقلاب، تلاش کردند تا مسیر کشور را به حاشیه بکشانند، گفت: نباید اجازه داد این طیف‌های تندرو بر بستر مطالبات مردم سوار شوند و کشور را دچار حاشیه کنند. بدون تردید کشور از منظر نهادی و ساختاری با مشکلات عدیده‌ای مواجه است. اما اصلاح این روند نه به وسیله دولت‌های خارجی و طیف‌های تندرو، بلکه از بطن کشور و با استفاده از مشارکت بالای

شهروندان به بار بنشینند. راکعی گفت: مبتنی بر این محتوا معتقدم که برآشفتن کیهان و طیفهای تندروی داخلی و فحاشی براندازان بیرونی نه تنها عجیب نیست، بلکه نشانه‌ای است که از مسیر درست اصلاحات و تأکید بر گفتمانی که می‌تواند کشور را به سمت بهبود وضعیت، تحقق آزادی مردم و افزایش مشارکت‌های عمومی سوق بدهد.

علی شکوری‌راد: برای اصلاح‌طلبان این موضوع که حکمرانی با شاکله و رویکردهای کنونی قابل قبول مردم نیست و باید اصلاح شود، اصلی اساسی است.

فاطمه راکعی: اصلاحات تلاش کرد به جای «هیجان»، «منطق» را؛ به جای «احساسات»، «عقل» را؛ به جای «خشونت»، «مدارا» را؛ به جای «تقابل»، «گفت‌وگو» را؛ به جای «تنش‌زایی»، «تنش‌زدایی» را؛ به جای «تقابل با جهان»، «تعامل با جهان» را و به جای «رفتارهای پراکنده»،
«اصلاح طلبی» را در پیش بگیرند.

□□□□□□ □□□□ □□□□ □□□□ □□□□ □□□□ □□□□ □□□□ □□□□ □□□□ 1401 □□□□ □□□□ □□□□